

Nr 180

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående medelsanvisning för iståndsättande av Sydostbrottens fyranläggning jämte i ämnet väckt motion.

(1:a avd.)

I propositionen nr 194 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för den 27 oktober 1961, föreslagit riksdagen att å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1961/62 *dels* till Säkerhetsanstalter för sjöfarten under tionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor, *dels ock* till samma ändamål under statens allmänna fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av 650 000 kronor.

Vidare har i en inom andra kammaren av herr *Larsson* i Umeå väckt motion (II: 852) hemställts, att riksdagen i samband med behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 194 måtte uttala, att vid betongarbeten i samband med fyrbyggen alltid noggrann betongkontroll skall utföras.

Beträffande de skäl, motionären anfört till stöd för sitt yrkande, hänvisas till motionen.

Den 2 september 1961 inträffade byggnadsras vid uppförandet av Sydostbrottens fyranläggning utanför Umeå. Vid raset krävdes två människoliv, varjämte omfattande skador uppstod å färdiga delar av anläggningen. — Sjöfartsstyrelsen har i skrivelse den 7 oktober 1961 hemställt om medelsanvisning för att täcka uppkomna merkostnader för fyrbyggnaden. För ändamålet erfordras tillhoppa 850 000 kronor, vilket belopp föreslås anvisat å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1961/62. Därvid bör enligt styrelsen 200 000 kronor ställas till förfogande under driftbudgetanslaget till säkerhetsanstalter för sjöfarten och 650 000 kronor anvisas under motsvarande kapitalbudgetanslag. I anslutning härtill erfordras jämväl som avskrivningsanslag 650 000 kronor.

Genom det ras som inträffat i samband med fyrbyggnadsarbeten vid Sydostbrotten utanför Umeå har betydande skador uppstått på den vid tillfället i det närmaste färdigställda fyren. Djupt beklagligt är att olyckshändelsen även krävt människoliv. För de aktuella byggnadsarbetena har en redogörelse lämnats av sjöfartsstyrelsen, som även redovisat det preliminära resultatet av en på styrelsens uppdrag verkställd expertutredning angående orsakerna till det inträffade.

Det må i sammanhanget först konstateras, att den ifrågavarande fyrbyggnaden vid Sydostbrotten är av kasuntyp. Den byggnadsteknik som i detta fall tillämpats har tidigare med framgång kommit till användning vid andra större fyrbyggen längs våra kuster. I princip innebär den att kasundelarna gjuts färdiga i land, varefter de bogseras ut till fyrplatsen för montering. Den ifrågavarande tekniken medför stora fördelar. Sålunda uppnås betydande kostnadsbesparingar samtidigt som de risker till stor del undviks, vilka normalt följer med anläggningsarbeten ute till havs.

Vad beträffar olyckshändelsen vid Sydostbrotten inträffade den i samband med monteringsarbetet vid fyrplatsen, närmare bestämt i det skede då den övre teleskopkasunen förts upp i sitt läge och fixerats vid bottenkasunens övre del. Härvid brast de fixerande gjutelementen med påföljd att teleskopkasunen rasade ned. Enligt expertutredningen torde en olycklig kombination av omständigheter ha medverkat till det inträffade. Delvis synes de inverkan faktorerna haft samband med den teknik, som tillämpats vid hopgjutningen av kasundelarna. Givetvis bör alla åtgärder vidtagas för att förhindra ett upprepande. I första hand blir därvid aktuellt för styrelsen att ompröva hitillsvarande förfaringsätt i berörda led av monteringsarbetet. Utredningsmännen har också anvisat alternativa metoder, som skulle vara ägnade att förebygga liknande olyckor. — Det må här nämnas, att expertutredningen genom sjöfartsstyrelsens försorg överlämnats till vederbörande polismyndighet och till arbetarskyddsstyrelsen.

Departementschefen vill i anslutning till det föregående framhålla, att någon risk för en olyckshändelse av här ifrågavarande slag icke föreligger vid de liknande fyranläggningar, som redan uppförts. I de färdiga fyrarna viljar sålunda den övre teleskopkasunen på fast underlag genom att bottenkasunen fyllts med betong eller sand. Så skulle även ha skett beträffande Sydostbrottens fyrbyggnad i ett senare arbetsskede.

Vad slutligen angår frågan om medelsanvisning för att täcka uppkomna merkostnader för fyranläggningen delar departementschefen sjöfartsstyrelsens uppfattning, att fyrbyggnadsarbetena bör fullföljas i ett sammanhang. Detta är motiverat såväl av ekonomiska skäl som med hänsyn till angelägenheten ur sjöfartssynpunkt att anläggningen snarast kommer i drift. Departementschefen är därför ense med styrelsen att medelsanvisning bör ske redan på tilläggsstat för innevarande budgetår. Beträffande storleken av medelsbehovet har departementschefen icke något att erinra mot styrelsens beräkningar. Detsamma gäller vad som förordats i fråga om medelsanvisningens fördelning på drift- och kapitalbudgetanslagen till säkerhetsanstalter för sjöfarten.

Utskottet. Såsom av propositionen framgår har den verkställda expertutredningen i ärendet visat, att en kombination av olyckliga omständigheter medverkat till det inträffade byggnadsraset vid uppförandet av Sydostbrottens fyranläggning. Därvid har framkommit, att de inverkan faktorerna delvis synas ha haft samband med den teknik, som tillämpats vid hopgjutningen av kasundelarna under vatten.

Vad beträffar det motionsvis gjorda yrkandet har utskottet under hand från sjöfartsstyrelsen inhämtat, att man vid här påtalade betonggjutningsarbeten följt gällande betongbestämmelser. Utskottet ansluter sig helt till vad motionären anfört och förutsätter i likhet med denne, att noggrann betongkontroll städse utföres. Någon särskild åtgärd från riksdagens sida i anledning av motionen torde därför icke vara påkallad. Utskottet vill i sammanhanget erinra om att förenämnda expertutredning förklarar, att med hänsyn till vad som framkommit i ärendet den hittillsvarande tekniken med hopgjutning av kasundelarna under vatten fortsättningsvis icke bör tillämpas. I stället förordas andra i utredningen närmare utvecklade förfaringsätt. Vidare kan nämnas, att expertutredningens betänkande överlämnats till vederbörande polismyndighet och till arbetskyddsstyrelsen.

Utskottet tillstyrker, att medel nu anvisas för att täcka de till följd av byggnadsraset uppkommande merkostnaderna och har icke något att erinra mot det äskade beloppet.

Utskottet hemställer,

I. att riksdagen må å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1961/62 anvisa

a) till *Säkerhetsanstalter för sjöfarten* under tionde huvudtiteln ett reservationsanslag av 200 000 kronor;

b) till *Säkerhetsanstalter för sjöfarten* under statens allmänna fastighetsfond ett investeringsanslag av 650 000 kronor;

II. att riksdagen må, i anledning av motionen II: 852, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört.

Stockholm den 5 december 1961

På statsutskottets vägnar:

EMIL NÄSSTRÖM

Närvarande: se under utlåtandet nr 181.